

Лариса Лукашенко
(Львів)

МУЗИЧНО-ФОЛЬКЛОРИСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПІВНІЧНОГО ПІДЛЯШШЯ

У статті простежено історію записів і досліджень музичного фольклору Північного Підляшшя. Її запропоновано розглянути з позиції трьох основних хронологічних відтинків: ХІХ – середина ХХ ст., 70–90 роки ХХ ст., сучасний етап. Окрім висвітлення історичних і статистичних даних, у розвідці коротко проаналізовано досліджуваний доробок.

Ключові слова: музично-фольклористичні дослідження, Північне Підляшшя, фольклорно-етнографічні матеріали, дослідницька діяльність, записи, збірник, матеріал, дискографія.

The paper discusses the history of recordings and studies of the musical folklore of the Northern Podlissia. The proposed chronology is based on the three periods: the 19th through the first half of the 20th century, the 70ths-90ths of the 20th century, and finally the contemporary phase. Beyond the presentation of historical and statistical data, the results of studies are briefly analyzed.

Keywords: studies of musical folklore, Northern Podlissia, folklore ethnographic materials, research, recordings, collection, material, discography.

В статтє изучена история записей и исследований музыкального фольклора Северного Подляшья. Её предложено рассмотреть в трёх основных хронологических отрезках: ХІХ – середина ХХ в., 70–90 годы ХХ в., современный этап. Помимо освещения исторических и статистических данных, в работе кратко проанализированы исследуемые материалы.

Ключевые слова: музыкально-фольклористические исследования, Северное Подляшье, фольклорно-этнографические материалы, исследовательская деятельность, записи, сборник, материал, дискография.

ХІХ – середина ХХ ст. Фольклор Підляшшя здавна привертав увагу вчених – краєзнавців, етнографів, фольклористів. Історія цих досліджень починає свій відлік від початку ХІХ ст. і пов'язана насамперед з діяльністю піонерів східнослов'янського народознавства: З. Доленги-Ходаківського, К.-В. Вуйціцького, Л. Голембйовського та інших [див.: 1; 7; 8; 35].

У другій половині ХІХ ст. терени Холмщини і Підляшшя почали досліджувати ґрунтовніше. У результаті опубліковано досить великий корпус фольклорно-етнографічних матеріалів з Підляшшя в «Холмско-Варшавском Епархиальном вестнике», що виходив з 1877 року двічі на місяць, «Трудах етнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край» [26] під редакцією П. Чубинського, працях підляського фольклориста й етнографа М. Янчука [27; 28], а також у розвідках М. Страшкевича і К. Заусцинського в сьомому й восьмому випусках «Памятников русской старины в западных губерниях» [22; 23].

У 70–80-х роках ХІХ ст. фольклористичні дослідження на теренах Білорусії

та Північно-Східної Польщі проводив білоруський етнограф М. Федеровський. За результатами цих експедицій у першій половині ХХ ст. у Польщі опублікували чотири томи його досліджень, що містять етнографічні матеріали, усну поезію та прозу. Зібрання пісень, що охоплюють понад 4 тис. текстів і близько 1500 мелодій, Польська академія наук підготувала до друку і видала лише в 50-х роках ХХ ст. [31; 32]. Частина цих творів записана й на теренах Північного Підляшшя.

Новий етап в історії фольклористичних досліджень відкриває діяльність видатного польського етнографа і фольклориста О. Кольберга. У його монографії про Холмщину [29] частково представлені матеріали й з Підляшшя. Північна частина Підляшшя докладніше описана в п'ятому томі «Мазовії» [30]. Тут подано географічну характеристику Середнього й Північного Підляшшя, проаналізовано етнічний склад мешканців, житло, основні заняття, одяг, харчування тощо.

Досить ретельно О. Кольберг описав календарні й сімейні звичаї та обряди, ілюструючи їх невеликою кількістю пі-

сень. Серед календарних, він приділив увагу святкуванню Різдва, Нового року, Великодня, Івана Купала. Сімейна обрядовість представлена всіма жанровими циклами: народини, весілля, похорони. Великий розділ присвячено звичайним пісням. Також тут представлений і прозовий фольклор: легенди, перекази, байки.

За висновками вчених, підляські матеріали, «розпорошені в третьому та п'ятому томах, представлено значно слабше від інших регіонів» [1, с. 326]. Це зумовлено низкою причин і найсуттєвіша з них та, що, поставивши перед собою таке фундаментальне завдання – зібрати й описати народознавчі і фольклорно-етнографічні відомості з кількох величезних етнічних регіонів, О. Кольберг фізично не зміг (хоча й за допомогою місцевих кореспондентів) рівномірно обстежити всі представлені території. Частина матеріалу він черпав з уже існуючих праць, однак цих відомостей не завжди було достатньо.

Незважаючи на це, більшість дослідників високо оцінюють наукову діяльність О. Кольберга. За словами І. Франка, «він поставив на міцну основу студії польської етнографії <...>, а в публікаціях українського матеріалу подав багаті причинки до руської етнографії» [1, с. 326].

Видатними народознавчими працями початку ХХ ст., які охоплюють Підляшшя, є збірник В. Остапчука [4] і монографія І. Бессараби [20].

У 1909–1911 роках побачили світ чотири випуски збірника «Народные песни Холмской Руси» [15], у яких опубліковано пісні, записані й на Підляшші. Збірник вирізняється великою кількістю обрядових пісень, докладною паспортизацією записів.

Усі вищезгадані праці, окрім зібрання О. Кольберга, містять народні пісні Підляшшя, зафіксовані лише в словесно-текстовій частині. Із цього погляду якісно новою віхою в історії фольклористичних досліджень Підляшшя став збірник Я. Сенчика, уміщений у книзі «Мельодії українських народних пісень з Поділля і Холмщини» [13]. Хоча мелодій з Підляшшя тут подано порівняно небагато, проте науковий підхід до впорядкування і викладу матеріалу, вступна стаття Ф. Колесси з фаховим етномузикознавчим аналізом творів стали добрим зачином.

У часи Першої, Другої світових воєн та повоєнні роки майже не було зроблено жодного вагомого внеску в дослідження народної музичної творчості Підляшшя. Відновлення дослідницької діяльності розпочалося аж у 50-х роках ХХ ст. завдяки науковим програмам Університету ім. Марії Склодовської-Кюрі в Любліні й фонограмархіву Інституту мистецтва Польської академії наук у Варшаві. А саме: у результаті проведення загальнопольської акції збирання фольклору на початку 1950-х років фонограмархів Інституту мистецтвознавства значно поповнився новими матеріалами, у тому числі й з Північного Підляшшя.

70–90 роки ХХ ст. Наприкінці 70-х років ХХ ст. збирацька робота на Підляшші поживалася. Це відбулося завдяки праці місцевих подвижників культури – М. Гайдука, Х. Рижик, Є. Рижик, С. Копи, І. Ігнатюка й інших. Стараннями вищезазначених ентузіастів з'явилися й нечисленні публікації традиційної музичної культури цього регіону, що, хоча й не досягають рівня наукового джерела для етномузикології, однак становлять науковий інтерес, оскільки «єдино вони компенсують певною мірою брак відповідних матеріалів, що мали би репрезентувати з тих чи інших причин маловивчені локальні музично-етнографічні культури, <...> відрізані політичними кордонами від своєї метрополії» [10, с. 48].

Серед вищезазначених збирачів фольклору чи не найпліднішим виявився М. Гайдук, активіст білоруської національної меншини, багаторічний редактор білоруського часопису «Ніва», який видавали в Білостоку. Переважно саме в цій газеті протягом 70–80-х років ХХ ст. під рубрикою «Фольклор» друкували нотації пісень у його записах. Потім ці ж транскрипції ввійшли в монографію [16].

Публікації збирацького спадку М. Гайдука, з одного боку, становлять неабияку цінність, оскільки цілісно репрезентують музичний фольклор Північного Підляшшя, зафіксований від активних його носіїв перед процесом стрімкого занепаду (який відбувається зараз), а з другого, – є невтішною картиною ідеологічної фальсифікації та аматорської нефаховості в транскрипціях і редакціях текстів.

Незважаючи на це, докладна аналітико-текстологічна корекція дозволяє використати більшість із цих публікацій для наукових цілей¹ і суттєво доповнити джерельну базу записів з Північного Підляшшя. Отже, залучення цих, безумовно, цінних матеріалів у науковий обіг шляхом «грунтовної верифікації та припустимої корекції» [9, с. 4] є на сьогодні надзвичайно актуальним завданням.

Ще одну, досить об'ємну, збірку білоруською мовою, що репрезентує підляський фольклор, уклав Д. Фіонік 1998 року за підтримки Білоруського союзу й Білоруського історичного товариства; вона «продовжує» традицію М. Гайдука [36]. Хоча видання не претендує на науковість і призначене для побутового музикування, матеріал до друку підготовлено досить старанно. У збірці вміщено 142 одиниці обрядових і звичайних пісень з майже двох десятків сіл Північного Підляшшя. Нотні транскрипції деколи містять навіть варіанти розспіву, усі твори паспортизовані.

Від 70-х років ХХ ст. фольклорний та етнографічний матеріал, здебільшого на теренах Південного Підляшшя, збирає український краєзнавець, етнограф та фольклорист І. Ігнатюк [2, с. 557, 558; 3; 5; 11]. Він здійснив записи в тридцяти трьох населених пунктах Володавського й Білопідляського повітів, а також у кількох селах Парчівського й Томашівського повітів, зафіксував понад 1 200 пісень, обставини проведення календарних і родинних обрядів, фольклорну прозу, інші етнографічні відомості. Усі зафіксовані матеріали п. Ігнатюк люб'язно передав до фондів Архіву народної музики Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології при Львівській національній музичній академії ім. М. Лисенка. Хоча записів з Північного Підляшшя в його фоноархіві порівняно небагато, однак доробок видається надзвичайно цінним, оскільки Південне Підляшшя, переважно представлене в його записах, донині залишається малодослідженою територією.

У 1986 році невеликим тиражем вийшла, по суті, перша окрема збірка народних пісень з Північного Підляшшя [14]. Цей збірник містить 62 твори з нотами в записах кількох збирачів – М. Бужинського, М. Гайдука, І. Ігнатюка, М. Новицького, Є. Рижика. Видання популяр-

не, уміщує переважно необрядові пісні й адресоване любителям народної творчості.

Молода дослідниця, місцева уродженка Є. Рижик збрала матеріал та ініціювала видання наступної невеликої (19 одиниць) збірки пісень Підляшшя [19]. Хоча цей збірник, як і попередній, адресований широкому колу любителів музики, проте укладений досить фахово: записи паспортизовані, подано коментарі збирача тощо. Окрім цього, Є. Рижик здійснює і наукові розвідки, що засвідчують публікації її статей [17; 18].

У 1994–1995 роках у Польщі з'явилися репертуарні збірники двох народних співочих гуртів з підляських сіл – Добриводів і Тиневичів Великих, які зібрав та впорядкував С. Копа [34]. Віддаючи належну шану зусиллям збирача, який самотужки транскрибував, упорядкував та підготував матеріал до друку, утім варто зауважити, що робота потребує відповідного фахового доопрацювання.

Наприкінці 1990-х років у рамках міжнародної програми «Музика кресів» на Білосточчині провели кілька фольклорних експедицій, у яких узяли участь відомі петербурзькі вчені Г. Тавлай та І. Мацієвський. У результаті з'явився ряд наукових публікацій [12; 24].

Сучасний етап. Останнім часом спостерігається підвищений інтерес громадськості й наукового світу Польщі до самотньої підляської усної музичної культури, оскільки ніде більше на теренах Польщі, окрім цього етнічного острівця (із сусідніх українських земель, зокрема Холмщини, Надсяння, українців переселили під час операції «Вісла»), вона не збереглася настільки цілісно. Так, співочі гурти Північного Підляшшя – часті гості різноманітних фольклорних фестивалів. Музична традиція цього терену є матеріалом для написання наукових робіт у Варшавській музичній академії та на кафедрах білоруської філології й україністики Варшавського університету. Отож фольклорного матеріалу із цього регіону в архівах вищезгаданих навчальних закладів нагромаджено чимало [2, с. 558]. Однак великою мірою роботу проводили галузево, з метою виконання певних вузьких завдань. Комплексне дослідження народномузичної творчості окремих регіонів проводить також відділ документації фольклору Польської ака-

демії наук. Тут зберігають близько 5 тис. фонозаписів з Північного Підляшшя, що були зроблені протягом другої половини ХХ ст. (переважно в 50-х і 70-х роках). Тепер цей матеріал опрацьовують і готують до друку в серії «Збірки польського музичного фольклору», започаткованою Польською академією наук під редакцією проф. Л. Белявського². Публікацію першої частини п'ятого тому «Підляшшя» під редакцією Я. Шиманської, що представлятиме словесно-текстові матеріали, заплановано на 2011 рік. Видання має вийти у двох книгах, у першій з яких розміщено обрядовий фольклор (розповіді, сценарії, прозові тексти і тексти обрядових пісень – загалом 1 215 одиниць), друга – присвячена звичайним пісням (2 357 текстів). Звичайно, хотілося поряд із словесними побачити й музичні тексти, однак публікація нотної частини збірника запланована на майбутнє. Також у роботі представлено переважно польський фольклор. Твори з україно- і білорусомовних територій відсутні, хоча саме ці терени є центральною частиною Підляшшя. Опрацювання фольклору етнічних менших пов'язано із значними транскрипційними труднощами, тому цей матеріал відсутній.

У 1999–2002 роках на землях Північного Підляшшя Г. Похилевич і авторка цієї праці, спочатку за підтримки Інституту народознавства Академії наук України, а пізніше самотужки, організували та провели ряд фольклорних експедицій. Результатом роботи став монографічний збірник, рекомендований до друку рішенням вченої ради Львівської державної музичної академії [25].

У збірнику представлено питомий пісенний репертуар українців Північного Підляшшя, який становлять обрядові та найпопулярніші необрядові пісні. Твори систематизовано за жанрово-типологічним принципом: відповідно до ужиткової функції весь загал поділено на кілька жанрових циклів, у середині яких здійснено подальший поділ за жанровими ознаками. У цих групах мелодії упорядковано відповідно до формальних і мелоритмічних ознак кожної мелодії, з огляду на ці ознаки здійснена інша дрібніша систематизація.

Отже, на тлі історії фольклористичних досліджень Північного Підляшшя ця монографія заповнила суттєву прогалину, очевидно, уже в критичний момент, на

етапі занепаду місцевої традиційної музичної культури.

В останні роки постали ще дві збірки народних пісень, що репрезентують традиційну музичну культуру досліджуваного регіону [див.: 21; 33].

Працю «Співаюче Підляшшя...» [21] виконали випускники Рівненського державного гуманітарного університету О. Савчук (запис), С. Іонова (транскрипції) і викладач РДГУ Л. Гапон (транскрипції). Шкода, що укладачі не звернулися за допомогою до фахового транскриптора або музичного редактора, а почавши таку відповідальну та досить складну роботу, не довели її до належної якості. Тому представлені нотні транскрипції, як і в збірнику «Пісні Беласточчини», для використання в наукових цілях вимагають суттєвої аналітико-текстологічної корекції.

Досить велику збірку хрестильних пісень (близько 300 творів із 63-х населених пунктів) зібрав та упорядкував С. Копа [33]. Твори укладено за жанрово-обставинно-тематичним принципом, тому розділи книги присвячено як певним жанрам («Колісанки», «Пісні фривольні», «Частушки»), так і ритуальним моментам хрестильного обряду («Пісні на початок хрестин», «Пісні на кашу» тощо) або темам («Пісні про кумів»). Очевидно, що більшу частину збірника становлять необрядові, так звані приурочені до народин-хрестин, до- та післяродового періоду, популярні твори. Окрім цього, представлені й рідкісні стародавні обрядові пісні.

Транскрипції творів за нормами традиційної європейської теорії музики виконані досить старанно. Пісенний матеріал супроводжено невеликим вступом і покажчиком місцевостей і виконавців. Незважаючи на певні недоліки редакторської та транскрипторської робіт, ця книга може слугувати джерелом для подальшої дослідницької та наукової праці.

Упродовж останніх років кілька десятків традиційних творів Північного Підляшшя опубліковано в аудіоформаті. Одні аудіозбірки включають окремі твори з Північного Підляшшя, тобто репрезентують народну музичну культуру значно більших територіальних обширів. Наприклад, у першій частині аудіодиску «Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce», виданого 1999 року у Варшаві Польським радіо й Центром традиційної культури при Поль-

ському радіо [39], є розділ «Українці...», що смістить вісім різножанрових творів: дві весільні, дві рогульки, жнивна, похоронна, колісанка і звичайна.

Близько десятка весільних пісень із двох північнопідляських сіл Добривода й Даші містить інший аудіозбірник, присвячений весільній обрядовості України: «Весілля» із серії «Українська традиційна музика» (проект «Моя Україна. Барви») [37].

Мабуть, найновішою роботою, що представляє північнопідляський весняний обрядовий цикл, є диск «Огульки для Ганульки» [40], підготовлений Д. Фіоніком та виданий Товариством музею Малої батьківщини в Студиводах (Більськ Підляський). Хоча в підзаголовку диску вказано «Весняні пісні підляських та польських білорусів», кількість рогулек з Північного Підляшшя значно переважає (21 твір із 29-ти); представлені не тільки білоруськомовна і територія з перехідними говірками, але й україномовні терени. Окрім цього, у виданні знаходимо низку неточностей, наприклад, у транскрипціях текстів (буклет, с. 5–6, № 10–13), транскрипції, до яких відсутній запис (с. 10–12, «Положу кладку», «Там коло мліна» <...>, «Пливав човничок»), помилки в нумерації творів (відсутній № 15) тощо.

Існують аудіозбірки, що репрезентують виключно північнопідляський музичний фольклор. Це – «Постоп'янка з Подляшша», диск із серії «Етнічна музика України» [41], «“Моја матул'а переборнічка”»: *Kultura muzyczna wsi Zbucz*» [38].

У збірці «Постоп'янка з Подляшша» здійснено спробу якнайповніше представити місцевий традиційний вокальний репертуар. Тут розміщено 33 обрядові твори, серед яких – колядки, щедрівки, веснянки, рогульки, трудові, хрестильні, весільні та вісім звичайних пісень із 16-ти північнопідляських сіл. У буклеті подано словесні транскрипції та їх переклад англійською мовою.

Досить цікаво представлено традиційну вокальну та інструментальну культуру с. Збуч в аудіодиску «Моја матул'а переборнічка...». Причём використано давні любительські записи інструментальної музики в поєднанні із сучасними записами місцевого ансамблю «Збучанки». На жаль, вокальна частина диску охоплює лише звичайні твори (обрядові відсутні),

натомість інструментальні записи є надзвичайно цінним матеріалом, оскільки презентують згаслу кілька десятиліть тому традицію інструментального музичування. У буклеті подано коротку інформацію про музичну культуру с. Збуч упродовж ХХ ст., історію створення гурту «Збучанки», зміст диску тощо.

Література

1. Головатюк В. Вивчення фольклору українців Холмщини й Підляшшя // Холмщина і Підляшшя. Історико-етнографічне дослідження. – К. : Родовід, 1997. – С. 322–330.
2. Головатюк В. Пісенна культура українського етносу Підляшшя в колі інтересів сучасних дослідників // Народознавчі зошити. – 2000. – № 3. – С. 557–559.
3. Головатюк В. Дослідник української культури Підляшшя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ssv/2008_6/_private/golovatyuk.htm.
4. Остапчук В. Народные песни, сказания, сказки и проч. / записанные в Седлецкой и Люблинской губерниях // Живая старина. – 1902. – Вып. III–IV. – С. 442–473.
5. Карбович Т. Дослідник рідної культури (інтерв'ю з Іваном Ігнатюком з нагоди його ювілею 80-ліття) // Над Бугом та Нарвою. – 2008. – № 6 (100). – С. 14–15.
6. Квитка К. О критике записей произведений народного музыкального творчества // Квитка К. Избранные труды : в 2 т. – М., 1973. – С. 30–39.
7. Курчів Р. Фольклор Холмщини і Підляшшя // Народознавчі зошити. – 1996. – № 5. – С. 279–282.
8. Курчів Р. Вивчення фольклору Холмщини і Підляшшя // Курчів Р. Із фольклорних регіонів України : нариси й статті. – Л., 2002. – С. 263–294.
9. Луканюк Б. Народна музика Галичини та Володимирії. Матеріали до нотографії (1790–1950). – Л., 2001. – 68 с.
10. Луканюк Б. Про основний фонд писемних джерел музично-етнографічної інформації // Друга конференція дослідників народної музики червононоруських (галицько-володимирських) земель (Львів, 27–31 березня 1991 р.): польові дослідження. – Л., 1991. – С. 45–53.
11. Лукашенко Л. Іван Ігнатюк – збирач і дослідник народної творчості українців Підляшшя // Етномузика. – Л., 2008. – Чис. 5 / упоряд. І. Довгалюк, Ю. Рибак. – С. 100–105. – (Наукові збірки ЛДМА ім. М. Лисенка. – Вип. 22.)
12. Мацієвський І. Інструментальна музика річного циклу праці на Білосточчині // Вісник

Львівського університету. Серія філологічна. – 2003. – Вип. 31. – С. 202–216.

13. Мельодії українських народніх пісень з Поділя і Холмщини / зібрані Л[юдвігом Теодором] Плосайкевичем і Я[ковом] Сенчиком ; під ред. Станислава Людкевича і передмовою Філярета Колесси // Матеріяли до української етнології / видає Етнографічна комісія Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. – 1916. – Т. XVI. – 108 с.

14. Над Бугом і Нарвою. Українські пісні з Підляшшя / упоряд. Христина Рижик. – Варшава, 1986. – 64 с.

15. Народные песни Холмской Руси : [в 4 вып.]. – Холм, 1909–1911.

16. Пісні Беласточчыны / уклад. Мікола Гайдук. – Мінск : Беларуска навука, 1997. – 368 с.

17. Рижик Є. Календарні обряди українців Холмщини і Підляшшя // Холмщина і Підляшшя. Історико-етнографічне дослідження. – К. : Родовід, 1997. – С. 251–269.

18. Рижик Є. «Косари косят, а вітрець повиває». Жнивварські пісні села Добривода // Над Бугом і Нарвою. – 1992. – № 2 (3).

19. Рогульки Підляшшя у записках Єлизавети Рижик. – Рівне, 1994. – 24 с.

20. Бессараба І. Матеріали для етнографії Седлецької губернії // Сборник Отделения русского языка и словесности Императорской академии наук. – Т. LXXV. – № 7. – С. 1–324.

21. Співаєче Підляшшя: українські народні пісні Північного Підляшшя у записках Оксани Савчук. – Більськ, 2006. – 216 с.

22. Страшкевич Н., Заусцинский К. Очерки быта крестьян Холмской и Подляской Руси по народным песням // Памятники русской старины в западных губерниях. Холмская Русь (Люблинская и Седлецкая губернии). – С.Пб., 1885. – Вып. 7. – С. 338–342.

23. Страшкевич Н. Устная народная словесность в Холмской и Подляской Руси // Памятники русской старины в западных губерниях. Холмская Русь (Люблинская и Седлецкая губернии). – С.Пб., 1885. – Вып. 8. – С. 453–503.

24. Тавлай Г. Календарные песни восточной Белосточчины: весенняя традиция (по материалам экспедиционных исследований 1996–1998 годов) // Петербургская музыкальная полонистика : сб. трудов. – С.Пб., 2001. – Вып. 3. – С. 21–43.

25. Традиційні пісні українців Північного Підляшшя / упорядкув., вступ. ст. і нотні транскрипції Л. Лукашенко ; заг. ред. Б. Луканюка. – Л., 2006. – 308 с.

26. Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-Русский край: в 7 т. – С.Пб., 1872–1879.

27. Янчук Н. Малорусская свадьба в Корницком приходе Константиновского уезда Седлецкой губернии. – М., 1885.

28. Янчук Н. Новые записи малорусских песен из Седлецкой губернии // Радуга. – М., 1885. – № 43, 45.

29. Kolberg O. Chełmskie. Obraz etnograficzny. – Kraków, 1890. – Т. 1; 1891. – Т. 2.

30. Kolberg O. Mazowsze. Obraz etnograficzny. – Kraków, 1890. – Т. 5.

31. Michał Federowski. Lud białoruski: Materiały do etnografii słowiańskiej zgromadzone w latach 1877–1905. – Warszawa, 1958. – Т. V. – 920 s.

32. Michał Federowski. Lud białoruski: Materiały do etnografii słowiańskiej zgromadzone w latach 1877–1905. – Warszawa, 1960. – Т. VI. – 596 s.

33. Pieśni chrzcinnie wschodniej Białostoczczyzny / zebrał i opracował Stefan Kopa. – Białystok, 2008. – 272 s.

34. Repertuar zespoływ folklorystycznych Białostoczczyzny. – Białystok, 1994. – Zeszyt 2; Białystok, 1995. – Zeszyt 3.

35. Ruś podlaska. Podlasie w opisach romantyk. Wyboru dokonał i opracował Jerzy Nawryluk. – Bielsk Podlaski, 1995. – 148 s.

36. Śpiewnik podlaski I / redakcja Doroteusz Fionik. – Bielsk Podlaski, 1998. – 154 s.

37. Весілля // Проект «Моя Україна. Барви». Українська традиційна музика / уклад. муз. частини Т. Грималюк, О. Вовк. – К. : Артвелес, 2009. – Ч. 1; Ч. 2.

38. «Моя матуля переборнічка»: Kultura muzyczna wsi Zbucz / idea, oprac. D. Fionik. – Bielsk Podlaski : Stowarzyszenie Museum Małej Ojczyzny w Studziwodach, 2009.

39. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce. Cz. I // Kolekcja muzyki ludowej polskiego radia / Wybrzy i opracowanie A. Borucka-Szotkowska, A. Szewcuk-Czech. – Warszawa : Polskie Radio, 1999.

40. «Огульки для Ганульки»: Pieśni wiosenne podlaskich i poleskich Białorusinów / idea, oprac. D. Fionik. – Bielsk Podlaski : Stowarzyszenie Museum Małej Ojczyzny w Studziwodach, 2010.

41. «Постоп'янка з Подляшшя»: традиційна музика Підляшшя // Етнічна музика України / упоряд. Л. Лукашенко. – К. : Атлантик, 2004.

Примітки

¹ Уперше на проблему необхідності текстологічних досліджень в етномузикології, а також на основні методи їх здійснення вказав К. Квітка [див. його працю: *Квітка К. О критике записей произведений...*].

² Наукова серія «Polska pieśń i muzyka ludowa: Źródła i materiały» наразі представлена трьома фундаментальними томами: «Kujawy» (1974–1975), «Kaszuby» (1997–1998), «Warmia i Mazury» (2002). Томи «Wielkopolsce» і «Podlasia» нині перебувають в опрацюванні.